СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LV. Ч. 51. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, вівторок, 4-го березня 1947. No. 51. JERSEY CITY and NEW YORK, Tuesday, March 4, 1947. VOL. LV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПАЧКУВАННЯ СКИТАЛЬЦІВ ГРОЗИТЬ ВИКЛЮЧЕННЯМ ІМІҐРАЦІЇ

Законний дозвіл для вступу скитальців до Злучених Держав може бути замкнений, а навіть і забарикадований, коли переміщені особи будуть дальше пробувати увійти незаконно до Злучених Держав. Оце осторога комісаря іміграції й натуралізації Уґа Карусія, яку він оприлюднив на 62 річному зібранні жидівської організації опіки над імігрантами, звісної під іменем „Гайас" („Гібру Шелтер енд Імігрант Ейд Сосайеті") в готелі Астор в Ню Йорку в неділю 2 березня. У зібранні брали участь 1,000 делегатів від 3,000 жидівських організацій Великого Ню Йорку. Про незаконне пачкування скитальців сказав Карусі таке: „Переміщені особи рішені кудись забратися, деякі до нашого краю. Багато з них поломили при цім наші закони. Коли вони прибудуть сюди незаконно, вони роблять спроби залишитися тут. Важко було б робити їм з цього закид, одначе коли їх спосіб є нечесним способом, то треба хіба прилинити законні дороги для їх вступу". На зібранні промовляв теж Пірс Вилиємс, діючий директор секції Втікачів і Переміщених Осіб при Обєднаних Державах. Він промовляв за злагіднення іміграційного закона з 1921 р. Предсідник організації „Гайас" Абрагам Герман предявив, що видатки організації на 1947 рік будуть виносити понад чотири мільйони долярів. Він признав, що лише четвертина скитальців в Европі це жиди, одначе їх положення тому трагічне, що там діє антисемітизм. Він дістав телеграму від президента Трумана з побажаннями у „благородній праці організації для щастя безчисленних тисячів людей".

УЧИТЕЛЬСЬКИЙ СТРАЙК У БОФАЛО СКІНЧЕНИЙ.

Федерація Учителів у Бофало оприлюднила заяву, що в неділю 2 березня покінчено страйк 2,400 учителів прилюдних шкіл і вони являться в школах у понеділок. Посадник міста обіцяв учителям підвищку платні на $300-625 в біжучому році. — На зїзді Краєвого Учительського Товариства в Атлантик Сіті принято резолюцію з обороною учительського страйку в Бофало. Предсідник Міської Шкільної Ради Джан Е. Вейд в Ню Йорку остеріг нюйорське учительство перед страйком, яким загрозила нюйорська організація учителів. Він каже, що страйк є небезпекою для дітей.

ВУГІЛЬНІ ШАХТИ НЕ ШВИДКО БУДУТЬ ПОВЕРНЕНІ ВЛАСНИКАМ.

Зогляду на непевне положення в продукції вугілля нема виглядів на швидке повернення вугільних шахт їхнім власникам, як це заявляє кап. Н. Г. Колисон, федеральний адміністратор вугільних шахт. Він звертає увагу, що між предсідником майнерської юнії Джаном Л. Луїсом і власниками панує напруження і не знати, як буде наладнаний страйк шахтярів, передбачений на 31 березня. Уряд зайняв шахти під свою адміністрацію в травні 1946 р.

ПОНАД 2½ БІЛЬЙОНА ПРИВАТНОЇ ДОПОМОГИ РІЧНО.

„Сошел Ворк Їр Бук" на 1947 рік подає статистику організацій і ними призбираних фондів на допомогу убогим і потребуючим. Альманах нараховує, що в Злучених Державах збирають приватні допомогові агенції $2,706,000,000 на добродійні цілі. Допомогові комітети, які діють на підставі дозволу президентської Ради для Контролі Воєнної Допомоги призбирали $464,191,775 від вересня 1939 р. до кінця 1945 р. Американський Червоний Хрест причинився до злагодження нужди серед чужинних народів сумою $170,000,000 від вересня 1939 р. до червня 1946.

СТОЛІТТЯ НАРОДИН АЛЕКСАНДРА ҐРАГАМА БЕЛА.

У понеділок 3 березня припала столітня річниця народин винахідника телефону Александра Ґрагама Бела. З цієї нагоди часописі помістили спомини про його працю над винаходом „чуда над чудами", а телефонічні підприємства помістили в формі платних оголошень спеціяльні статті про вартість цього винаходу у Бостоні в 1875 р.

А. Ф. П. ОГІРЧЕНА ЗВОРОТОМ ДО „НЕВІЛЬНИЧОЇ ПРАЦІ".

Департамент Міжнародніх Відносин Праці при Американській Федерації Праці оприлюднив свої помічення про повоєнний зворот до „невільничої праці". Метю Вол, голова цього департаменту, стверджує, що „насильна праця стала повоєнною установою в багатьох країнах" і що в самій Европі третина продуктивної роботи виконується під насиллям. Проти невільничої роботи мусить виступити вільне робітництво негайно, а ні то воно само попаде в неволю — кличе Вол.

Президент виїхав до Мексика на добросусідські відвідини

Президент Труман вибрався літаком з Вашингтону у неділю, 2. березня, на відвідини до Мексика, а по дорозі затримався на летунськім майдані в Канзас Ситі, звідки поїхав автом до місцевости Ґренд Вю, у стейті Мизури, щоб відвідати свою стареньку маму. Лікарі сказали йому, що мамі не грозить небезпека ізза недавнього потовчення клуба, хоч вона має вже 94 літ. Він повернувся опісля до Канзас Ситі на ніч і поїхав у дальшу дорогу після півночі в понеділок. Крім високих американських урядовців їде з президентом теж і мексиканський амбсадор д-р Дон Антоніо де льос Монтерос, бо це урядова візита президента для виявлення „доброї волі" супроти сусіда.

СЕНАТОРРОБИТЬ МІСЦЕ АНГЛІЇ ЯК АМЕРИКАНСЬКОМУ СТЕЙТОВІ.

Часопис „Атланта Конституошен" в місті Атланта, у стейті Джорджія, містить статтю сенатора Ричарда Росела з пропозицією, щоб у склад Злучених Держав прийняти Англію, Ірландію, Валію і Шотландію, як стейт Злучених Держав. Сенатор передбачує, що Британська імперія розлітається, отже Злучені Держави мусять наперед поробити приготування для прийняття поодиноких частин цеї імперії у склад Злучених Держав. Він теж пропонує, щоб Канада, Австралія і Південна Африка найшли якусь форму стоваришення з Америкою, коли Британія розлетиться. Він згадав теж за потребу обняття опіки над Грецією й іншими державами, якими досі опікується Британія. Англійській королівській парі призначує сенатор Росел досмертну платню, але радить королеви кандидувати на сенатора, якщо він хотів би займатися політикою дальше.

ДРУГА ОАЗА В АНТАРКТИДІ.

Західна група американської виправи до південного бігуна звідомляє з корабля Мовнт Олимпус, що вона відкрила другу „оазу" в підбігуновій околиці, у віддалі 500 миль на захід від оцеї, що її відкрили 11. лютого. Нова „оаза" теж вільна від снігів і ледів, у ній находяться озера з незамерзлою водою, а навіть і латки незамерзлої землі.

НЕ БУДУТЬ ДАВАТИ БІЛЬШЕ ПОЗИЧОК ДЛЯ ВІДБУДОВИ КРАЇН.

Експорт-Імпорт Банк, до якого вклав американський уряд три з половиною більйонів долярів, оприлюднює, що не буде дальше позичати грошей для „конечної відбудови країн". Зате не буде відмовляти кредитів на торгівлю і промисл, коли прийдуть зголошення.

Польське підпілля ліквідується; „хлопці з лісу" повірили в амнестію і складають зброю

Варшава, 2. березня. — Згідно з офіціяльними повідомленнями польське підпілля, що протягом двох років вело безпощадну і криваву боротьбу проти теперішнього режіму в країні, користає з проголошеної після вибрів амнестії та складає зброю. Хоча амнестія охоплює тільки тих, які склали добровільно зброю після 25-го лютого, вважається, що її застосовується до всіх, що зложили зброю після 19-го січня. В повідомленнях говориться, що тільки протягом лютого віддались в руки поліції понад 1000 „хлопців з лісу". Загальну капіталюцію польських повстанців приписується не тільки амнестії, але теж щораз важчим умовинам підпольної боротьби та втратам, які польське підпілля понесло в останньому часі. Говориться насамперед про схоплення і опісля самогубство провідника польської повстанської групи в Карпатах в районах Закопаного та Нового Таргу, відомого під псевдонімом „Оґень". Цей Оґень мав бути провідником польських повстанців ще проти німців і за засуги в боротьбі проти німецького окупанта самі большевики були іменували його майором тайної поліції. Але Оґень з черги пішов в Карпати та почав бити большевиків, маючи велику популярність і допомогу від місцевого польського населення. Про цього команданта польських повстанців розказують багато легенд, головно його приґоду з тещою. Після переходу Оґня до повстанців, большевики заарештували його жінку та її батьків, замкнувши їх в тюрмі в Новим Таргу. Одного дня Оґень на чолі відділу з 200 повстанців напав на місто, відкрив тюрму і звільнив всіх вязнів, за виїмком тещі. В останньому часі Оґень попав в полон і мав поповнити самогубство. В руки урядових військ попали теж інші керівники польського підпольного руху, що його поважно ослабило. Це є теж причиною, що багато „хлопців з лісу" складають зброю. Проте, не має повідомлень, щоб ця акція була організована, навпаки, в коментарах додається, що вона ще не означає ліквідації польського повстанського руху. Говориться теж про репресії повстанців проти тих, які склали зброю.

НОВІ ФОРМИ КОМУНІСТИЧНОГО ІНТЕРНАЦІОНАЛУ.

Лондон, 2. березня. — Тут відбувся комуністичний конгрес, що його можна вважати за найважливіший від часу формального розвязання Комінтерну. Конгрес складався з двох сесій, одної комуністичної партії Британії і другої — представників комуністичних партій з країн британської імперії. Конференція доклала усіх зусиль, щоби закрити свої звязки з Москвою, проте, перебіг її нарад та винесені рішення вказують виразно, що це була конференція комуністичного Інтернаціоналу в зміненій тільки дещо формі. З виголошених промов та дискусій виходить, що навий комуністичний Інтернаціонал ставить собі такі цілі на 1947-ий рік: 1. Плановане господарство соціялістичних країн в роді Великої Британії поставити на одній лінії зі Советським Союзом; 2. Піддержувати „визвольні рухи" в таких і подібних країнах, як Індія, та допомогти їм здобути „повну незалежність"; 3. Робити все можливе для послаблення „імперіялізму Злучених Держав Америки; 4. Не допустити до тіснішої співпраці Британії, Канади і Австралії зі Злученими Державами Америки; 5. Розвалити Британську імперію, проголосивши повну незалежність Мальти, Кипру, Палестини, Індії, Бірми, Африканських колоній і т. д. 6. Розвалити Французьку імперію проголосивши незалежність всіх її доміній та повести спільну акцію британських і французьких пролетарів в закордонній політиці. Головне вістря комуністичного Інтернаціоналу в Лондоні було звернене проти „імперіялістичних і капіталістичних Злучених Держав Америки", що, мовляв, плянують війну проти „соціялістичного" Советського Союзу.

МОСКВА ЗБІЛЬШИЛА СВОЮ „КВОТУ" ДЛЯ АМЕРИКАНСЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ НА НАЙБЛИЩУ КОНФЕРЕНЦІЮ ДО 36 ОСІБ.

Москва, 2. березня. — Американський амбасадор в Москві ген. Вадел Смит повідомив, що советський уряд погодився дати візи 36 американським кореспондентам на найблищу конференцію Ради закордонних міністрів. Початково Америка домагалася віз для 73 кореспондентів, фотографів, радіо-коментаторів і т. п., а Совети початково погоджувались дати тільки 20 віз.

БОЛЬШЕВИКИ ВИШКОЛЮЮТЬ 100,000 ПАРАШУТИСТІВ.

Інформації одержані у Вашингтоні говорять, що Советський Союз вишколює величезну армію парашутистів, яка доходить до 100,000 осіб. Америка має тільки одну дивізію цего роду військ, яка не переходить 13,000 людей.

МОСКВА ПРОТИ ДВОХ АМЕРИКАНСЬКИХ ДЕЛЕГАТІВ НА КОНФЕРЕНЦІЮ.

Москва, 1. березня. — Московська преса надрукувала сьогодні статтю А. Леонідова, в якій гостро виступається проти двох найголовніших членів американської делеґації на найблищу конференцію в Москві, іменно проти Джана Фостера Долеса та амбасадора Роберта Д. Морфія. Їм закидується „реакцію", творення „протисоветського блоку", „напади на Советський Союз", „обиду советського народу" і т. п.

СЬОГОДНІ ПІДПИШУТЬ АНГЛО-ФРАНЦУЗЬКИЙ СОЮЗ

Париж, 3. березня. Минулої пятниці французький міністер закордонних справ Жорж Бідо повідомив в парляменті, що сьогодні, 4-го березня буде підписаний в місті Дюнкерк англо-французький союз. В тому самому часі таку саму заяву зложив британський секретар закордонних справ в британському парляменті. Договір піднишуть обидва міністри заордонних справ в історичному місті над каналом Ля Манш, де в травні 1940-го року відбулася велика програна битва проти німців. Договір буде підписаний на 50 років та передбачує військовий союз для спільної оборони та спільних військових дій на випадок нової агресії з боку Німеччини, включно зі спільним наложенням господарських санкцій. Повідомлення міністра Бідо в парляменті прийнято з великим одушевленням. Договір має бути підписаний сьогодні в годині 5-тій після полудня, безпосередньо перед виїздом обидвох закордонних міністрів на конференцію до Москви.

ВОЄННИЙ СТАН В ПАЛЕСТИНІ.

Єрусалим, 2. березня. Сьогодні більше ніж одна третина жидівського населення в Палестині була поставлена під виїмковий закон. Цей стан проголошено внаслідок неґативної відповіди жидівських властей на британське домагання допомогти британським військам в заарештованні і покаранні жидівських терористів, які вчера виконали цілий ряд бомбових замахів, у висліді яких 20 осіб було вбитих і 26 поранених. Неофіціяльно повідомляють, що в Тель Авів, жидівській столиці Палестини, шість тисяч британських вояків готові й ждуть наказу, щоб почати розшук за терористами.

ЧІЯНҐ-КАЙ-ШЕК ОБІЦЯЄ ЄДНІСТЬ КИТАЮ ПРОТЯГОМ РОКУ.

Нанкінґ, 2. березня. Президент Чіянґ-Кай-Шек, що вчера перейняв пост премієра Китаю, виступив по радіо з промовою в якій обіцяв довести до замирення і обєднання Китаю протягом найблищого року. Він заявив, що після капітуляції Японії Китай має всі дані на те, щоб зайняти одне з перших місць в міжнародньому житті, а це може статися тільки після повного замирення і обєднання країни, що є теж його головною ціллю.

ТУРЕЧЧИНА З УВАГОЮ СЛІДКУЄ ЗА РОЗМОВАМИ В СПРАВІ ДАРДАНЕРІВ.

Анкара, 2. березня. Турецький премієр Пекер заявив на конференції місцевої преси, що Туреччина не визнає чогось в роді власної проблеми Дарданелів, але вона з увагою слідкує за всіми розмовами на що тему, головно щодо можливостей видвигнення цеї справи на конференції в Москві. Премієр заявив, що цю проблему вона за всяких обставин могла б розглядати тільки в тісному порозумінні зі своїми приятелями — Англією і Америкою.

ПЕРЕД КОНФЕРЕНЦІЄЮ В МОСКВІ.

Конференція Ради закордонних міністрів в справі Німеччини й Австрії, як почнеться в Москві 10-го березня, вже від сьогодні починає вибиватися на перше місце в світовій пресі. Офіціяльно в Москві, в Лондоні, Вашинґтоні і Парижі висловлюється надію, що конференція потрапить розвязати багато складних проблем та наближить союзників. В неофіціяльних коментарах висловлюється песимізм та недовіря, приписуючи менш-більш усім головним учасникам конференції всілякі „задні пляни".

ЧИ АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ ЗАСТУПИТЬ БРИТАНСЬКУ В ГРЕЦІЇ?

Лондон, 2. березня (АП). — Речник британського міністерства закордонних справ заявив сьогодні, що британський уряд вже одержав американську відповідь на свою ноту в справі Греції. Але він відмовився дати вияснення щодо її змісту, заявляючи, що її „ще студіюється". Коментуючи поголоски„ мовляв британські війська мали б бути відкликані з Греції і на їх місце прийдуть відповідні американські частини, представник британського уряду заявив, що під цим оглядом він „не має інформацій". Таку саму заяву зложив американський амбасадор в Атенах.

ПОЛЮВАННЯ НА НАЦІСТІВ ТІЛЬКИ ЗАЧАЛОСЯ.

Лондон, 1. березня. У звязку з розкриттям націстського підпольного руху в Німеччині, що підготовляв бактеріологічну війну, в Міжнародньому Комітеті для студій европейських проблем заявили, що полювання на націстів в британській та американській зонах, яке зачалося тиждень тому, це тільки початок. Американські військові власті в Німеччині рівночасно заповідають цілий ряд дальших судових процесів над визначними націстськими воєнними злочинцями. Американський військовий трибунал окремо судитиме д-ра Ганса Гайнріха Ляммерса, шефа гітлерівської канцелярії Райху.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинoке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (з англійською Частиною):		Monday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

AMERICAN RED CROSS

„Найбільша Мати в Світі" — як звучить плакат Американського Червоного Хреста з 1918 р. — знов відзивається до нас у місяці березні, як бувало минулими роками. Президент Труман звернувся минулої пятниці з закликом до громадянства дати А. Ч. Хрестові доляри, які будуть перемінені на гуманітарні діла що поможуть потребуючим людям безогляду на їхнє національне походження, віру чи кольор скіри. Згідно з тим закликом заговорив у суботу мейор міста Ню Йорку, а як тільки закінчив він промову, зараз розійшлось десять тисяч дівчат і жінок по місті з пушками, щоб збирати дрібні жертви. Таке буде продовжатись кілька тижнів не тільки в Ню Йорку, але й по інших містах, в цілій Америці. Призначена А. Ч. Хрестом на цей рік сума $60,000,000 буде, річ ясна, в. означеним часі зібрана, а то й перевищена, тим більше, що цьогорічна сума куди менша від тих сум, що їх збирано вчасі війни.

Не один дивувався вчасі війни, чому завдаємо собі стільки труду, щоб зібрати гроші, потрібні тоді А. Ч. Хрестові головно для опіки над вояками, коли в тому самому часі видавала державна каса без шуму і гуку біліони долярів на збросння та інші воєнні цілі. Це, чого домагався А. Ч. Хрест, було каплею в морі мільйонів долярів, що їх треба було видавати, а проте ведено впродовж березнів кампанії за добровільними жертвами для Червоного Хреста, які забирали час і труд аж 4,246,000 охотникам, що ці жертви збирали. Уже з цього прикладу можемо відчути, що добродійна акція, така, як от на Червоний Хрест, має в собі щось глибоке і дуже цінне з загально-людського боку, що треба доконче заховати. У цій акції є щось таке, що людину підносить морально, ушляхотнює, а це вартніше від грошей. Тому саме маємо в багатій Америці постійні грошеві кампанії: на боротьбу з раком, діточим паралїжем, сухотами та іншими хворобами; маємо повно різних кампаній, які ведуть різні етнічні групи; маємо кампанії різних Церков — Католицької, Протестантської й т. д.; і маємо кампанії в допомогу різним краям, що терплять від голоду чи воєнного лихоліття.

Жертвувати, значить не тільки помагати іншим, але теж і ублагороднювати себе самого. Тому і не „жебраки" ті, що збирають жертви, як не є „жебраками" ті, для яких вони ті жертви збирають. Зате духовими жебраками є ті, що глядять на того роду акції як „жебранину" замість глядіти на них як на христіянський вияв любови ближнього, як на ублагороднення себе самого.

Українське жіноцтво в Америці добре записане в А. Ч. Хресті. Добре записаними є наші організації й наше громадянство. Це добре імя треба задержати і ще вище піднести нашою громадною участю теж і в цьогорічній кампанії А. Ч. Хреста.

Учительство на страйку

Саме під час, коли в конгресі ведеться підготовка законодавства, яке має спинити надужиття при вибухах страйків, маємо до діла з учительськими страйками, які занепокоїли цілу країну. Маємо демонстрації учителів, такі як недавно в Олбені, у стейті Ню Йорк, або в Довер, у стейті Делевер, що протестують проти замалої підвишки платень. Спалахнув теж страйк в Бофало, у стейті Ню Йорк, для такої самої цілі. Йде теж підготовка до великого страйку в місті Ню Йорку. Діється це все серед дискусії в газетах, чи годиться учителям виходити на страйк, чи доцільніше добиватися здійснення своїх домагань іншими способами.

Наперед практичне питання: Чи добрий час вибрали учителі на викликання страйку, зогляду на загальний настрій проти страйків серед конгресменів, які хочуть обмежити право до страйку?

Успіх страйку залежить багато від настрою публики, яка може підтримати якесь домагання, або його заглушити. Нема двох думок, що в теперішньому часі назагал страйки не є популярні, бо суспільність ще не прийшла до себе після великих страйків з минулого року. Демонстрації учителів перед стейтовою лігіслатурою в Олбені показалися змісця непопулярними і появилися голоси, щоб перевести стейтовий закон з забороною страйків публичних службовиків. Учительська демонстрація в Довер принесла такі самі наслідки, бо там появився законопроєкт, який передбачує великі кари для службовиків і урядовців, якщо вони покидають своє зайняття і виходять на демонстрацію.

Коли іде про саму суть справи, то тут ще інакше питання, а це питання, яку службу сповняють учителі в суспільнім житті. Рідко коли говориться про учителів як про самих учителів, а звичайно під учителями розуміється виховників. Освічений нарід прикладає велику вагу до свого вчительства, бо воно виховує молоде покоління, будучність народу. Тому старається, щоб учителями були люди з високою освітою і тому відносяться до учительського звання з особливою пошаною. Так є всюди, де живе нарід культурний, що дбає за свою будуччину. Такий нарід має величаві школи і знаменитих учителів, що мають виховувати молоде покоління на щораз ліпших громадян. Виховання дитини мусить іти вперед кожного дня, при кожній нагоді на підставі якогось пляну, що має на меті виховання морального, здорового й здисциплінованого нового покоління. До виховання належить не лише розвиток ума, але гарт духа, притуплювання злих склонностей, призвичаювання до гарної поведінки з оточенням, вщіплювання гарних прикмет, або як кажемо плекання характеру. Це таке завдання, якому нема стриму. Це так, як безупинне виполювання буряну на буйній ниві, коли хочемо мати чисте зерно. Тому дитину виховують батьки вдома, а фахово на підставі правил і наукових засад, допомагають виховувати учителі.

Що ж діється, коли сам учитель стає для дитини злим прикладом, коли нагло нема над дітьми належної опіки, нема провідника, нема виховника, бо... він вийшов на страйк! А як такі страйки стануть щоденним явищем та може триватимуть цілими тижнями або місяцями? Де опиниться тоді дитина, шкільна молодь? Чи не на вулиці?

З практики знаємо, кілько пороків, кілько молодечих злочинів трапляється на вулиці лише тому, що там нема контролі батьків, ні учителів. Коли дитина в школі, мало трапляється згаданих випадків. Виходить, що школа це не лише місце виховання, а ще й місце нагляду, контролі й опіки. Тому багато батьків можуть іти до праці вчасі, коли діти пішли до школи; тому батьки платять податки на школу; тому вся суспільність, отже й бездітні люди причиняються до закладання і втримування шкіл, бо школа це необхідна установа. Коли учителі вийшли на страйк, замкнено школи, діти пішли на вулицю, зростає небезпека, батьки нераз мусять покидати роботу, щоб доглянути дітей.

Коли ще й зтакої точки розібрати значення учительського страйку, то він не дасться оправдати. Лише недуга учителя, лише рятунок власного життя може спонукати прилюдного виховника залишити свій пост і полищити дітвору її власній долі.

Йде питання про підвишку платні. „Достоїн працівник своєї нагороди". Виховникові треба дати спроможність позбутися журби про хліб насущний, а дати йому нагоду зосередити всі свої сили для сповнювання високих завдань. Чи сповнили батьки дітей і батьки народу свій обовязок супроти учителів-виховників? Чи може приготовлялися щойно до сповнення, а між тим хтось помішав пляни і довів до незвичайно шкідливого кроку? Чи натерпілися учителі недостатку й голоду до такого ступня, що вже не могли дальше витримати й тому залишили свої становища?

На всякий випадок прийшло прилюдне пониження учительського стану, деморалізація шкільної дітвори.

При тому треба памятати, що учителі не є одинокими інтелектуальними робітниками, з малою платнею. Таких є багато на інших ділянках, а многі з них у куди гіршому положенні. Усім тим людям належиться краща платня, хоч не демонструють і на страйк не виходять та не ставлять „ножа до горла" зарядам міст чи стейтовим легіслатурам. Учительські платні треба піднести, щодо цього немає вникого ніякого сумніву, але страйки учителів не є шляхом до осягнення цеї ціли.

Микола Чубатий.

Розброєння чи облудна гра?

Забепека від нападу все була журбою більшости народів світа, що бажали спокійного життя, охорони перед нападами завойовницьких сусідів. На історичному шляху нашої христіянської цивілізації були проби заведення „вічного мира" одначе все якось не вдавалося досі втримати той вічний мир. Безуспішні проби замирити людство на постійне дали навіть деяким письменникам підставу твердити, що вічний мир поміж народами непотрібний, ба навіть шкідливий. Німецький генерал і військовий теоретик Клявзевіц прямо славословить війну як здорову прояву серед людства, як свого роду середник на прочищення атмосфери. Фальшивість такого твердження очевидна хочби тому, що кожна війна несе не тільки знищення фізичне, але також упадок моралі серед людей. Треба нових десяток літ, щоби витрунуте з рівноваги громадянство привести знов до пошанування законів моралі.

Пробу усунути війну, а принайменше її обмежити, робила Церква в середних віках в обсягу родини христіянських народів. В 11-тім столітті відомий папа Григорій VII. сильно пропагував заведення так званого „Божого Мира", який полягав на цім, що в певні означені часи, як в часі посту, не вільно було зачинати війни. В малім обсягу, на територіях, що підпадали під вплив тої релігійної пропаганди, ця засада деколи й була переводжена в життя, одначе поширитися на широкі простори та порядкувати життя поміж державами й засада Божого Мира не вспіла. Люди воювали тай мабуть будуть воювати, а причини треба шукати в хижацькій природі деяких народів, що завойовницькі виправи зробили своєю другою натурою.

Спинити хижацьку природу людини могла б тільки жива релігійність, одначе прогнання нині релігії з міжнародного життя позбавило людство й того одинокого середника, який принайменше гамував варварство людини, коли зовсім не міг спинити кровопролиття поміж народами.

Середновічну релігійну мораль в міжнародних відносинах в нових часах старалися люди заступити постановами міжнародного права, що порядкувало відносини поміж народами в часі війни та мира. Тому не диво, що батько так званого міжнародного права, голяндець Гуґо Троцій, назвав свій твір книжкою „Про Права Війни та Мира". Біля три сотки літ західна цивілізація доповнювала думки того голяндця, створюючи немов збір постанов міжнародного права, що вязали дикі інстинкти міжнародніх хижаків та приневоляли їх шанувати міжнародні звичаї та умови.

Такими міжнародними правними звичаями були приняті зобовязання цивілізованих народів в часі війни не нищити цивільної людности, що не бере участи в боях. Не вільно було нищити церков, шпиталів та добродійних заведень. Окупант не мав ніякого права домагатися від окупованої людности признавати його за легальну владу. Коли цивільна людність не брала участи в боях, не вільно було цивільних людей арештувати, вивозити на заслання чи вимордовувати. Ще в часі першої світової війни ці засади здебільша були зберігані всіми воюючими сторонами, одначе в часі другої світової війни міжнародне дикунство націстів та большевиків перевернуло догори дном здобутки тристалітньої західньої цивілізації. Не було постанови міжнароднього права, якої не нарушили б червоні та брунатні націсти. Міліони людей, непричасних до війни, вигинули, сотки тисяч потягнули націсти на невільничі роботи до Німеччини, а червоні в невільничі баталіони на Сибір. Окупованому населенню стали накидати націстичну та комуністичну віру відбираючи свободу віри в Бога. Одним словом націстичне та комуністичне дикунство зруйнувало здобутки тристалітньої цивілізації, а світ повернув до дикунства з перед тисячів літ.

Та рівночасно з пошире́нням здичіння в світі наука стала робити щораз дальші поступи, а зброя нових часів стала така руйнуюча, що вона в силі винищити цілі краї з населенням та зі всіми його багатствами. Страх перед новочасною зброєю видвигнув справу розброєння, себто обмеження, а то цілковитого знищення середників воювання.

Думка розброєння зродилася вже була по першій світовій війні, одначе не була переведена, бо кожен хотів розброювати свого сусіда, а себе лишити узброєним по зуби. Усі конференції розброєння постійно кінчилися повною невдачою, дарма, що все таки були це партнери, які признавали обовязуючими для себе постанови міжнародніх цивілізованих звичаїв.

За той час появився на світі большевизм з усіми його страхіттями, з вимордовуванням невинного населення та з новочасним невільництвом по баталіонах праці та по колхозах. Советський комунізм виховав собі учня — німецький націзм. Оба ці новочасні варварства, голошені на цілий світ з Берліна та Кремля, та поширювані брехливою пропагандою по всіх країнах світа, затроїли мораль людства. Большевики ще й створили міжнародню комуністичну конспірацію, що поставила собі ціллю не так повалити капіталістичний лад, як голосять ошукуваним масам, як радше завести кремлівську релігію по цілому світі. Росія, біла чи червона, все вважала себе покликаною на місіонара для цілого світа.

Нині поміж советським комунізмом та світом західної цивілізації існує таке глибоке недовірря, як між людиною та тигром, що чигає тільки, щоб кинутися на людину. Коли той хижак не робить того зараз, то тільки тому, що той чоловік має зброю, що дає йому перевагу над кровожадним хижаком. Світ західної демократії нині має таку оборонну зброю, тай пропаганда большевицька теж вже не ділає так як давніше, тому Советам треба розброїти цивілізовані народи, щоби в слушний час завдати західній цивілізації остаточний смертельний удар. Звідси советська пропозиція загального розброєння.

По думці советських комуністів зудар поміж світом західної демократії та світом советського комунізму неминучий, тому треба приспати противника казками про можливість розброєння. Советські комуністи виступили перед Організацією Обєднаних Держав з пропозицією розброєння, ставлячи, як звичайно у них буває, справу радикального негайного розброєння, знищення всіх запасів зброї тощо.

Як погодити переконання Кремля про неминучість конфлікту большевиків зі світом демократії з їх пляном розброєння, годі збагнути. Большевики знають дуже добре, що для них не може бути розброєння, як з причини внутрішного невдоволення мас, так і з причини їх агресивних плянів зглядом решти світа. Коли ж вони самі пропонують розброєння, то на це тільки, щоб противника приспати та ошукати. Може справді вдасться їм понищити знаряддя оборони демократичних держав, особливо запаси атомових бомб, а тоді може тим лекше переведуть завойовання світа.

Розброєння є неможливе без стислої контролі, чи противник виконує спільні постанови про розброєння. Річ природна большевики обіцюють все. Вони годяться на всяку контролю, бо вони знають, що поміж

Юлія М. Шустакевич.

ДІТИ

21)

Тимчасом із сусідніх домів повиходили господині та дивились цікаво на незвичайного гостя. На хіднику зібралась купка цікавих дітей. З вікон виглядали завидні очі тих, що не хотіли одверто показувати своєї цікавости.

Посадник набрав правдивого респекту до хлопців і гратулюючи їм, кожному подав прощаючись руку

Та всеж-таки я бажав би знати щось більше про цю вашу працю — звернувся він до п-ні Ч., яка попросила його до свойого дому.

Тут п-ні Ч. розказала посадникові про цілу подію з хлопцями і очевидно просила, що подія Чорної Руки це тайна, якої не треба виявляти з огляду на хлопців, які тепер цілковито на добрій дорозі. Він вповні з цим згодився.

Ви, пані, маєте справді шляхотне серце і я дуже вас поважаю за це. Ви правдива громадянка нашого міста і патріотка! Кромі цього, ви даєте мені нову ідею і я маю охоту поширити управу домових городів в цілій нашій метрополії. Я певний, що під кличем патріотизму і звичайної практичности, наші громадяни візьмуться до такої праці. Що-ж до Чорної Руки — я справді подивляю вашу посвяту і витревалість. Чи дозволите прислати фотографа, щоб зняв фотографію огорода, хлопців і вашу?

О ні ні, пане посаднику — боронилась вона. Огород — добре, нехай фотографують, це буде теж свого рода реклama і для вас пане, якщо ви думаєте поширити управу городів. А хлопців... ще не тепер, пізніше буде час на признання, як завершимо діло.

Він приязно усміхнувся і промовив: Ще раз вам пані гратулюю і признаю, що ваш експерімент вповні успішний! З цим він попращався і відїхав.

Ще того самого дня зявився репортер і відфотографував город з кількох сторін а на другий день в місцевім часописі появилась замітна фотографія і з написею „Вікторі Клюб" на каскадах цвітника. Опис цілої справи звучав як п-ні Ч. представила: „На образку бачимо яринний город у промірі 120 через 85 стіп, при вулиці Денній. Історія така: Девять хлопців в літах від 9—13, оснували собі „Вікторі Клюб" і рішили працювати для добра нашої країни. Вони за малі і за молоді іти на воєнний фронт, вони є за молоді щоб працювати у воєнній індустрії і тому рішили виконувати іншу роботу дома. Через війну і на фармах буде застій, одні пішли до армії, другі до воєнної індустрії по більших містах і для того не сподіватись нам обильного засобу ярини з фармів. Хлопці з „Вікторі Клюбу" доказують нам, що можна цьому бракові зеленої поживи зарадити, управляючи домові городи. Як доказ, вони саме управили дві лоти і при помочі старших, засіяли і засадили яриною, яка тепер росте і скоро буде готова до ужитку. Учинок тих молодих а то — й малих хлопців є вельми похвальний. Наш посадник, який оглядав цей город, рішив почати кампанію на слідуючу весну за управою домових городів".

Бігли хлопці до п-ні Ч. Читайте... читайте, що вони за нас написали!! Таке признання, таке признання! Мій Боже! Хлопці раділи, перекидались словами. А ось дивіть мої астри! Як гарно вийшли на фотографії! Хвалився Гемил.

Та що твої астри?! Ти подивись як він зняв мою салату!! Говорив гордо Сем.

І так без кінця доказували собі на переміну свою роботу. Тоні ріс вгору він же тут „бос", голова того славного клюбу, що їм здобув таку славу!

Тішились діти, раділа теж і вона, сама п-ні Ч.

Того самого вечора гуділо по всіх радіях: „Малі хлопці оснували собі патріотичну організацію під назвою „Вікторі Клюб". Вони працюють в користь нашого краю! Між іншим, завтра йдуть ці добрі хлопці колектувати по домах газети. Вони збиратимуть в північній околиці починаючи від вулиці Денної. Тому проситься господинь з тих околиць видати тим малим робітникам газети. Інші хлопці повинні собі брати примір із хлопців з патріотичного клюбу і так помагати на домашньому фронті".

Американці знаменито знають вести кампанію. Як почнуть голосити по радіях писати в часописах, заохочувати прихвалювати, то так і мертвого, здається, порушили б до діла.

Наші хлопці працювали над збіркою через три дні. Від ранку до вечора. І так зібрали двадцять тонів паперу! Це було причиною, що організувались інші хлопці в гурти і собі починали збірку паперу. Візки пішли в рух, гаражі наповнялись газетами, телефони до міської управи гуділи: Присилайте нам трока, бо вже не маємо місця на склад!

Ось таким чином збірка паперу опинилась виключно в руках дітей, а місто заощаджувало сотки долярів, якими оплачувало б звичайного робітника.

А діти мали заняття і моральне вдоволення, що вони теж виконують якусь корисну роботу.

(Дальше буде).

Перше Загальне Зібрання

Злученого Українського Американського Допомогового Комітету

2)

Привіт від канадських українців.

Інж. В. Косар — після того, як замовкли оплески йому в привіт — сам вітає Зібрання від канадських українців. Каже, що йому приємно бути на цих нарадах, що їх вважає великою подією, погоджуючись під цим оглядом зі словами відкриття. Говорить про співпрацю українських американського і канадського Допомогових Комітетів та стверджує, що власне цій співпраці треба завдячувати багато успіхів обидвох Комітетів. Між обома Комітетами є виразний поділ праці. Згадує про поїздку о. д-ра В. Кушніра до Европи, про організацію та вдержування Центрального Допомогового Бюра в Лондоні. Допомоговий Фонд Українців Канади був створений з ініціятиви Комітету Українців Канади, подібно як наш Комітет з ініціятиви Конгресового Комітету. В ДФУК є шість організацій домініяльного характеру, так що він практично охоплює ціле українське громадянство в Канаді. Допомоговий Фонд визнаний канадською владою, а з цього випливають деякі застереження і зобовязання. Фонд підлягає державній контролі, але він дістає від держави теж дуже серіозну допомогу. Інж. Коссар твердить, що тільки в майбутності виявиться скільки канадський уряд допоміг українцям в цьому лихолітті. Допомоговий Фонд може зуживати свої гроші тільки на висилку одягу і харчів, але не може висилати самих грошей, чи переводити будь-які грошеві трансакції. Теж свою допомогу може висилати тільки через Допомогові Комітети, а не індивідуально, лише у виїмкових випадках. У висліді канадський Фонд має до діла тільки з Комітетами і ці комітети теж відповідальні за розподіл допомоги, хоча досі вона не була надто велика, бо не перевищає 70 тисяч долярів. Управа Фонду робить це свідомо, зберігаючи докищо гроші, щоб їх кинути там і тоді, де й коли їх буде найбільше потрібно, головно на переселення та на правну оборону. Сьогодні не можна перевести відмежування та сказати де кінчиться гуманітарна акція і де починається політична — говорив представник канадських українців, і тому теж допомогова акція мусить бути під цим кутом зорганізована. „Хай Господь допомагає Вам в цих нарадах, щоб з них вийшло справді велике діло. Єднаймося, бо тільки так зможемо виконати цю історичну ролю, що її призділила нам доля. Дуже швидко могла б прийти для нас ще одна проба і я вірю, що українська еміграція і ввесь український народ видержать цю пробу та виконають свій обовязок. Хай Господь благословить" — закінчив привіт інж. В. Коссар.

Вибір Президії Зборів.

Вибір Президії Зборів відбувся „блискавично". На голову Президії запропоновано **адв. І. Панчука, адв. Р. Смука і проф. Чубатого.** Два останні зрезигнували з кандидатури й предсідником вибрано одноголосно **адв. Івана Панчука** з Дітройту. Містопредсідниками вибрано **адв. Романа Смука** та **Марію Демидчук**, а секретарями **Юліяна Баранюка** і **Катерину Гульчій.** Управа Комітету уступає місце за призидіяльним столом новообраній. Президії. І. Панчук насамперед стверджує, що секретарі мають письмові приладдя та складає подяку за честь, яку йому виказано вибором предсідником Зібрання, як теж за вибір „таких вправних помічників". Предсідник стверджує, що наради запізнились, але не стверджує чому, заповідає, що наради будуть ведені по бизнесовому та просить, щоби обмежувати час дискусій.

Вибір Комісій.

Предсідник, щоб заощадити зібраним часу і страждань над роздумуванням, кого б то запропонувати на членів поодиноких комісій, пропонує їх сам, згідно відчитує листу запропонованих на вступних нарадах Управи Комітету.

Верифікаційна Комісія: д-р П. Дубас і п-ні І. Бенцаль. Прийнято одноголосно.

Статутова Комісія: адв. І. Панчук, адв. Р. Смук, д-р Л. Мушуга, д-р Л. Цегельський і п-ні М. Демидчук. З публики хтось співчуває п-ні Демидчук, що опинилася між самими адвокатами. Склад комісії прийнято.

Резолюційна Комісія: В. Макар, Л. Добрянський, д-р Демидчук, Ева Піддубчишин і Олена Лотоцька. Виказується, що з пропонованих є тільки двоє, д-р Демидчук і п-ні Лотоцька, але інші „обіцяли прийти". Пізніше вони таки справді прийшли.

Виборча Комісія: Предс. виясняє, що її завданням буде запропонувати листу дирекції і урядників Комітету. Після короткої дискусії Комісію вибрано в складі: п-ні Подола, п-ні Штогрин, Р. Слободян, М. Олексик, о. Білон, А. Мельник, М. Маланчук, К. Пелешок, Кучма, В. Довгань, І. Заблоцький. Предсідник стверджує вибір всіх Комісій та доручає їм виконати свої завдання в перервах нарад.

Звіт д-ра В. Галана.

Звіти Управи Комітету починає його предсідник **д-р Володимир Галан.** Насамперед заявляє, що здаватиме звіт тільки до 26-го жовтня 1946, бо того дня він виїхав в другу обїздку таборів українських скитальників в Европі. За все, що сталося в Комітеті після того часу, як теж за підготовку сьогоднішнього Зібрання, відповідають інші члени Управи. Своє звідомлення д-р Галан обіцяє поділити на три части: 1. Організацію Комітету та його праці в Злучених Державах; 2. Допомогу та організацію Допомогових Комітетів закордоном і 3. Його відвідини в таборах скитальників.

Д-р Галан говорить: II-гий Конгрес американських українців у Вашингтоні доручив Конгресовому Комітетові зорганізувати Допомоговий Комітет. Організація Комітету натрапляла на величезні труднощі і початкові заходи були довго невдачні. Потребу майбутньої допомогової акції українським жертвам війни вже тоді передбачувалося, але воєнна обстановка це тільки збільшувала початкові труднощі. Д-р Галан перебрав на себе головство Комітету в тому часі, як на цю працю не було кандидатів. Вкінці Комітет зорганізовано дня 24-го червня 1944-го року. Д-р Галан переговорював з українсько - американськими церковними колами, грекокатолицькими і православними, і вони обіцяли свою співпрацю в творенні одного національного допомогового фронту.

Труднощі були великі, але з них вийдено переможно — продовжує д-р Галан. Перший раз в історії пощастило створити закордоном незалежну українську організацію державного американського характеру, яку загально міжнародно визнано. Окреме признання і подяку за співпрацю висловлює д-р Галан центральним українським організаціям, головно Українському Народному Союзові, „Провидінню", „Народній Помочі" і Союзові Українок Америки. До успіху Комітету чимало причинилися газети Свобода, Америка та Народне Слово. А вже найбільше признання належиться українським жінкам. П-ні Бенцаль була справжньою „господинею організації".

На великі труднощі натрапляла не тільки організація Комітету, але й допомогова акція, головно на політичні труднощі. Тому теж Екзекутива Комітету рішила не встрявати в політику й заніматися виключно гуманітарною допомоговою акцією, що теж повністю виправдалося, головно безпосередньо після закінчення війни. Наш Комітет належить до цілого ряду міжнародніх Допомогових Комітетів і він був теж членом-основником відомого „КАРЕ" — „Кооператів фор Амерікен Ремітенсес ту Юроп". Д-р Галан говорить, з якою гордістю підносяться голови скитальників, як вони на листах міжнародніх Допомогових Комітетів читають теж назву Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. Це додає їм сили, збільшує їхню віру та повертає надію, що є і між українцями хтось такий, що ними піклується, про них дбає та намагається, вирвати їх з неволі. Наш допомоговий Комітет навязав контакт і співпрацю з цілим рядом Допомогових Комітетів інших народів.

Перші вістки про українських скитальників в Европі принесли наші ветерани. Ці вістки були дуже сумні. Допомогова акція почалася листивно, але її наслідки вже в скорому часі були дуже великі. В Італії і Франції визнано наші розподільчі пункти. Темним місцем залишилася Швайцарія, бо українці там розсварені і тому їх залишено. Д-р Галан розказує дещо зі свого побуту в Швайцарії та своїх спостережень щодо організованя там нашої допомогової акції. Д-р Галан довше зупиняється над справою допомогової ак[ції] обіцянками та виконанням зобовязань далека ще дорога. Прийдуть торги за кожну дрібницю, прийдуть факти довершені як зі скомунізованими балканських держав, Польщі, отже чому не обіцяти згоди на контролю. Советська Росія нині замкнена щільним муром для звичайного мирного туриста, а тут вони готові — кажуть — відімкнути всі фабрики зброї над і під землею для чужого спеціяліста, якого бистре око скоро може зорієнтуватися про вартість смертоносного знаряддя. Вони також обіцяють та будуть обіцювати в надії, що їм таки удасться ошукати противника. Вони рахують на впливи советських попихачів в кожній державі, які в критичний момент мужуть паралїжувати свою націю боронити себе.

Цілими тижнями відбуваються засідання, торгуються навіть за слова. Советський представник вже навіть не протестує проти постанов більшости. Він тільки не голосує, ані не користає зі свого права вета. Він на все погоджується в надії, що йому вдасться розбороти противника, а самому остати на кінець озброєним від стіп до голови.

Розброєневі торги мусять закінчитися повною невдачею, як довго обидва партнери не приймають тих самих засад морального поступовання. Поміж засадами большевиків та засадами світа демократії є непроходима пропасть, тому теж всяка балаканина на тему розброєння мусить знищитися тільки в стосах протоколів довжезних засідань, одначе розброєння дійсного не буде. Думати, що большевики можуть колинебудь розбройтись, це наївна фантазія, неварта серіозного трактування.

З Театру і Музики

ДЕБЮТ МИРОНА СЕНДСА В ТАВН ГОЛ В НЮ ЙОРКУ.

Після недавнього успішного дебюту в нюйорській Тавн Гол молодої канадсько-української скрипачки Донни Гресько, спробував свого щастя в тій самій залі в пятницю 28. лютого другий молодий американський українець, цим разом баритон Мирон Сендс, відомий теж як Мирон Шандровський. Мирон Сендс має добрий і приємний голос, але на великі концерти він дещо за слабий. Він має теж велику музичну культуру і ще більшу співочу рутину, що їх цілком добре використовує і проявляє, але дещо замало мистецько-співочої індивідуальности. Тому теж його співу слухається приємно, але не переживається. Проте, дебют молодого співака був без сумніву успішний і він, при сприятливих обставинах може добитися ще більших успіхів. Місцева критика дала йому досить корисну оцінку.

На програму Сендса склалися композиції Генделя, Глука, пять мелодій Шуберта і стільки ж Вольфа та ще деякі мелодії американських композиторів. Найбільше пісень, бо аж десять, Сендс співав по німецьки, співав теж по-італійськи, по-французьки, дещо по-англійськи, але українська частина публики намарно дожидала української пісні, якщо вже не в програмі, то бодай на „анкор". **пб.**

За добре імя України!

Найновіша українська еміграція розсіялася після війни майже по цілому світі. Частина її забрила й до Франції. Прибули сюди селяни, робітники та інтелігенція. Ця остання вибрала місцем осідку Париж, зрозумівши, що в цьому місті — метрополії світу — можна б найти не тільки заробіткову працю, але також можливості громадської роботи, корисної українській справі.

Дня 10. листопада 1946 р. відбулися Загальні Збори Т-ва **„Прихильники Української Культури"**, що зробили перегляд усіх наукових, мистецьких та журналістичних українських сил, з якими можна буде повести організовану роботу.

Згадане Т-во намітило собі скромний, але практичний план праці:

1. Серед української еміграції у Франції плекати доброякісну українську культуру у всіх її виявах, створюючи наукові секції, хори, вистави, виставки образів та народнього мистецтва, тощо.

2. Ознайомлювати чужинців із найкращими зразками української культури.

Молоді, енергійні люди, що очолюють Т-во, взялися до праці. Мистецькі сили поділилися на секції. Співаки створили хор під орудою відомого диригента, секція народнього мистецтва, яку веде „Союз Українок" виготовляє зразки українських вишивок та народніх виробів, малярі підготовляють виставу картин, серед яких бачимо імена визначних українських малярів, драматична секція, що поставила собі за завдання відтворити архитвори української драматургії, відповідаючи сучасним сценічним вимогам, зібрала довкруги себе найкращі драматичні сили, між якими знаходяться професійні актори українських театрів, серед журналістів, серед яких є й ці, що були акредитовані на Конференції Миру та ЮНЕСКО, взялася за посередництво між творчими зусиллями мистців з одного боку та українською і чужинецькою публикою з другого та за пропаганду цієї творчої праці, врешті секція науковців підготовляє до друку поважні твори про Україну та її культуру на кількох чужинецьких мовах.

Вся ця важка праця, це спільне зусилля творчих українських сил, мають за деякий час дати у висліді **Показ Української Культури в Парижі** — на якому чужинці цілого світу могли б просто від українців довідатися про нас, про наші високомистецькі осяги, що дорівнюють, а то часами й перевищують чужинецькі досягнення, щоб могли вони на власні очі побачити нашу працю, незіпсовану чужими посередниками та щоби пропаганда української справи спростовувала часто помилкові погляди про нас а то й ворожі, шкідливі наклепи на нас.

Свідомі відповідальности, яку накладає на українську інтелігенцію перебування у чужинних країнах — звертаємося до всіх українців, що опинилися в подібній ситуації — влаштовувати по своїй силі та спромозі такі ж покази української культури та одночасно просимо й нам допомогти в цьому ділі. Просимо надсилати нам свої видання, книжки, ноти, вироби народнього мистецтва, зразки народньої ноші, а навіть артистів, що хотіли б виступити в Парижі, врешті гроші, якщо нічим іншим допомогти нам не зможете.

Ми не прохаємо ніякої допомоги особистої — життя навчило нас давати собі раду в житті й в світі. Одначе для такої цілі мети, якою є **Показ Української Культури**, її гідної репрезентації — необхідно створити значний фонд, складений із пожертв тих свідомих українців, що вважають так, як і ми це діло корисним і необхідним. Викази пожертв — хочби й найменших на цю благородню ціль, будемо містити в часописі „Українець у Франції". Якби хто з багатших українців схотів взяти на себе видання на чужій мові одної книжки про Україну — його жертва разом із світлиною буде зазначена на заголовній сторінці книжки. Коли б хто з українців причинився б до влаштування одної кімнати в Українському Домі в Парижі, що служила б теж українським репрезентаційним сальоном — ця кімната буде прикрашена портретом жертводавця підписаним його прізвищем. Якщо б хто уфундував Український Тетр в Парижі — цей театр був би названий імям жертводавця.

Ми не соромимося прийняти жертвенність українських патріотів — бо беремося за благородне діло, а тому й поміч наших братів-одноодумців стане для нас сильнішим поштовхом до праці та разом із цим зобовяже нас виконати намічене діло якнайкраще.

Всякі посилки і пожертви просимо слати на адресу редакції „Українця у Франції" з зазначенням для Т-ва „Прихильники Української Культури". 13, рю Тен, Париж 12.

Всі українські часописи просимо цей заклик передрукувати!

Управа Т-ва „Прихильники Української Культури".

Перед виданням цієї статті: ...ції у Франції, купном дому в Парижі та викриттям неточностей в попередньому місцевому комітеті, головою якого був о. Перрідон.

(Дальше буде).

ЖАРТИ

Відплата для Едисона.

Прийшла раз до бюра Едисона жінка, агентка від продажу книжок. Вона виголосила таку знамениту промову про значення книжок, що Едисон дався переконати і підписав замовлення на цілу книжкову збірку. Опісля вияснив жінці, що купує книжки лише тому, що вона вміє так знамените переконувати. Мимоходом запитався агентки:

— Як то вам вдалося скласти таку довгу і знамениту промову?

— Та то нас учать такої промови з вашого фонографу в нашім бюрі, — пояснює жінка.

ПОВІДОМЛЕННЯ

про

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗБОРИ

в наступних місцевостях

ST. LOUIS, MO.,
НА 16. БЕРЕЗНЯ 1947 ДЛЯ СОЮЗОВИХ ВІДДІЛІВ 179, 373 І 463 в Укр. Народнім Домі, 2838 MAGNOLIA AVE., в год. 1. пополудні.

DES LODGES, MO.,
НА 23. БЕРЕЗНЯ 1947 ДЛЯ ВІД. 225 У. Н. СОЮЗУ в церковний салі, в годині 2. пополудні.

EAST ST. LOUIS, ILL.,
НА 30. БЕРЕЗНЯ 1947 ДЛЯ ВІДДІЛІВ 308 І 284, та ВІДДІЛУ 197 з МЕДИСОН, ІЛЛ., в Укр. Нар. Домі, 1020 N. 9 St., в годині 2. пополудні.

На ці збори повинні прибути урядники та всі члени згаданих тут відділів. Запрошуємо на збори теж і місцевих громадян, що ще не є членами У. Н. Союзу. На зборах буде присутний та промовлятиме в організаційних справах організатор У. Н. Союзу, **Д. Білецький.** По кожних зборах він остається в даній місцевості та буде працювати над збільшенням членства поодиноких відділів. Щоб ця його праця була успішною, то просимо урядників і членів місцевих відділів співпрацювати щиро з організатором, та дати йому всяку можливу поміч.

Головна канцелярія У. Н. Союзу.

Рід чужих слів в українській мові

2)

Процес фемінізації (оженочення) слів захопив уже в українській мові всі грецькі слова на **-іс: ми їх знаціоналізували, відкинувши -іс,** і вживаємо в роді жіночому, а не чоловічому. Напр.: анабіоза, аналіза, аскеза, база, ґенеза, гіпноза, девіза, діягноза, екстаза, еліпса, криза, наркоза, оаза, прогноза, психоза, теза, фаза, фраза й т. ін. В грецькій мові ці слова на **-іс** жіночого роду, напр. базіс. Але словянські мови сприймають їх не однаково; напр. мова польська любить їх фемінізувати, але мова російська вживає їх часто в роді чоловічому беззмінно, напр.: анабазис, базис, генезис, еліпсє, кризис, тезис і т. ін., цебто не змінює їхньої форми, але часом таки відкидає чуже **-іс,** напр.: анабіоз, аналіз, гіпноз, наркоз, оаз, психоз, прогноз і т. ін.

Проте в нашій мові кілька слів ще позосталося без зміни, без кінцевого **-а,** напр.: анабазис, апокаліпсис, катехизис, — це слова чоловічого роду, яких процес фемінізації роду ще не захопив.

Як я вище розповідав, слова на **-ль** звичайно в нас чоловічого роду. Але процес оженочення охоплює поволі вже й ці слова, і тепер у нашій літературній мові прийнято писати й говорити: аванзала(-ля), авреола(-ля), акваreля, бацила(-ля), бандероля, ваніля, горила-гориля, зала-заля, капсуля (а не капсля), кахля, нонпареля, парасоля, педаля, роля, туфля й т. ін. Боротьба між формами на **-ль** і **-ля** точиться вперта й безперервна: бандероль - бандероля, туфель-вуфля, пароля-пароль, патруля-патруль, роля-роль, монополія-монополь, але перемагають у цих словах форми жіночого роду на **-я, -а.**

В чужих словах на **-ин** в українській мові боротьба родів чоловічого й жіночого надзвичайно вперта, але ще не закінчена. Прийнято в літературній мові писати й говорити: аніліна, бензина, керосина, парафіна, цинтрина. Але не мало слів таких ще не фемінізовано, й вони позостаються словами чоловічого роду, напр. прийнято писати: алізарин, гліцерин, кокаїн, нафталін, никотин. А то маємо подвійні форми, напр.: вазилин і вазеліна, маргарин і маргарина. Сусудні мови тягнуть українську на зовсім інші дороги: польська всі ці слова оженочує на **-іна,** російська позоставляє їх в чоловічій формі на **-ин.** В українській мові процес оженочення слів такий сильний, що він, безумовно, незабаром захопить усі ці слова на **-ин** і перетворить їх усі на слова на **-ина.** Це тільки питання часу правного оформлення живого й сильного в нас процесу оженочення слів у нашій літературній мові.

4. Двородові слова.

Із усього вищесказаного стає ясним, чому в українській мові є ще чимало слів подвійної форми, цебто подвійного роду. Багато двородових слів ми бачимо серед своїх власних слів, про що я раніше розповідав, а ще більше їх серед слів запозичених з чужих мов. Взагалі, в нашій мові в певних групах слів помічається вперта боротьба чоловічого роду з жіночим.

Напр. ось у цих словах у літературній мові вживається двородова форма, але частіше чоловіча: альков - алькова, вірш - вірша, дублет - дублета, клас-класа, привілей - привілегія, ранг-ранга, ресторан-ресторація (а не реставрація, відновлення), філігран-філіграна, цикорій-цикорія й т. ін.

А ось ці двоєрідні слова в українській літературній мові частіше жіночого роду: амбона - амвон, кольофонія - канніфоль, метода-метод, оркестра-оркестр, ратуша-ратуш, рафінада-рафінад, фалда-фалд, цукерка-цудерок, чеколяда - шоколд, юхта-юхт і т. ін.

А то одне й те слово жіночого роду має дві форми, але обидві жіночого роду: кадриль і кадриля, корогва і корогов, або хоругов і хоругва. Звичайно парасоль чол. роду, але часта й фрма ж. р. парасоля. Ще недавно було Єлисавет (з церковно-словянського), а тепер тільки Єлисавета чи Лисавета.

Часом зміна роду в слові звязана з його значенням, напр.: радій (метал) і радіо (апарат, чи передане ним), семінар (науковий відділ) — семінарія (духовна), модель ч. р. (зразок) і модель ж. р. (натурниця), й т. ін.

5. Ніякий рід.

Усі слова на **-о, -е** по загальному в нашій мові правилу для своїх слів, — ніякого роду, без огляду на те, якого роду вони в тій мові, звідки взяті. Слово вікно, поле в нашій мові ніякого роду, тому за законом аналогії ніякого роду й слова: авто, бюро, какао, пальто, піяніно, соло (сольо), тріо, фіяско, фортепіяно, експозе, купе, негліже, турне, факсиміле(-лє), шимпанзе, шосе й т. ін. Слова невідмінні на **-і** також ніякого роду: жюрі, попурі, парі, мерсі, — цебто за аналогією до своїх подібних слів: тепле спасибі, твоє далебі й т. ін.

Звичайно пишемо й говоримо конклав ч. р. (а не конклаве н. р.), темп і темпо. Академія Наук дає риск, але в нас часте й ризико, з польського.

Звичайно вживаємо знаціоналізовано: христіянство, протестантство, католицтво, — це українізовані форми, і зовсім чужі: христіянізм, протестантизм, католіцизм. Звичайно кажемо шпигунство, форма шпіонажа в літературній мові мало знана. (Кінець).

HEALTH HINTS

("Health Hints" is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.)

WHAT'S IN THE LUNCH BOX?

Mothers who prepare lunch boxes to be taken to school and eaten at noon should know something about what should be put in them in order to supply the nutrition and balance needed by the child.

It may be assumed that breakfast and dinner are well-balanced meals containing adequate quantities of nutritious foods. What, then, should the lunch box contain?

Milk should be included in the thermos bottle if it is not purchased regularly at school separately from the home-packed lunch. A growing child ought to drink a quart of milk a day. In addition to milk, the noon meal should supply some protein. This can be given easily in the form of boiled eggs (or egg sandwich), meat sandwich, or cheese. Fruits and vegetables should also be included. Lettuce and tomato, as salad or in the form of a sandwich, can be used.

Carrots, or any fruit, like apple, pear, peach or orange, can be included in a lunch box and they are easy to eat at school. These fruits and vegetables supply many desirable vitamins. Carbohydrates or starches which give needed energy quickly can be taken easily in the form of bread with the sandwich or potato salad. Some cake, candy or cookies in small quantities could well be included to top off the meal.

Real thought in preparing school lunches pays off in the health and vigor of the youngster.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

• • •

ГРУПА: ЛИСТИ ДО:

5600. Буковський Якима і Василя від Буковська Теклі (Заяць).

5602. Ганчар Тацьки з села Мозолівка, Підгайці, від Ганчар Дмитра.

5603. Корнімон Петра і Анни (Данилюк) з с. Двірець від Данилюк Михайла.

5604. Доробняк Миколи з с. Володимирець, Жидачів, Герасимців Івана, Ковалишин Івана з с. Побереже від Беґей Христини (Кварцян).

5607. До рідних і знайомих з с. Сілець, Перемишль, від Горалевський Степана і Скірка Юлії.

5609. Розенберґ Зінаїди від д-ра Недашківський Володимира.

5610. До рідних і знайомих з села Поториці від Каспрук Григорія.

5611. Хавич Гаді з с. Райське, Ліско, Бриндза Марії від Хавич Петра.

5613. Кушнір Дмитра, Шимкевич Василя, Шимків Миколи, Зозевський Альвіса від Конарська-Кушнір Марії з села Козлова.

5614. Кода Тереси (Вірхшанська) від Гаврилців Семена з с. Вірхна, Горлиці.

5615. Бордун Олени і Катерини зі Снятина від Бордун Василя і Москалик Івана.

5616. Піта Івана з с. Лопушанка, Старий Самбір, від Піта Марії.

5617. Томка Івана з с. Старява, Добромиль, від Терлецький Миколи.

5618. Федерович Василя з с. Сасів, Золочів, від Федорович Евгена.

5619. Казберович Івана від Козлов Пелагії і Антона з с. Порослян.

5620. Плеско Томи і Наума з с. Порослян від Плеско Лукерії.

5621. Більдейко Василя, Шіпель Льва, Карпило Ілії від Цап Олександра з села Порослян.

5622. Романик Василя і Миколи з с. Попельник, Снятин, від Кіфяк Марії.

5623. Спецян Володимира з с. Загірці від Стецян Володимира.

5624. а) Ґонський Михайла і Івана, Гошилик Юрка від Михайлишин Евфемії з с. Чорна, Ліско.

5624. в) Николайко Михайла, Луцишин від Дзюбак Анастазії з Бурштина.

5625. Макарець Теодора від Макарець Михайла з с. Хаців, Турка.

5626. Інж. Шепарович Юрій (літ 49) з Колодіївки, Сокаля і Рудна благає о афідевіт на виїзд до Америки.

5627. Гаврилюк Ольга (літ 26, самітна) з с. Жизномира, Бучач, молить о афідевіт.

5628. Яремчук Ліди з с. Свинюхи, Тернопіль, Якимець Евгена з с. Раківці від Яремчук Петра.

5630. Ґродецький Михайла, Плихта Антона, Марії і Розалії, Беневяд Івана від Ґродецька-Орловська Юлії.

5631. Середа, муж Марії Дерех з с. Тростянець, Зборів, від Немилівський Володимира.

5632. а) Тегорняк Василя, Войцечко з с. Дмитровичі, Ярослав, від Войцечко Катерини.

5632. б) Гуль Параски від Якут Михайла.

5633. Кісіль Івана, Осипа і Марії з с. Гринів, Бібрка, від Кісіль Павла Степанів.

5634. Басараб з с. Худівці від Андрейчук Андрія.

5635. Мільчаковський Петра від Мільчаковський Василя.

5636. Яремій Антона від Федоришин Івана з с. Горошова, Борщів.

5637. Барновський з с. Криниця, Новий Санч, від Барновська Катерини.

5638. До знайомих з с. Черче, Рогатин, та бувших учеників від дир. школи Дзедзик Василя.

5639. Дзондза Івана з с. Розлуч, Турка, від Духновський Миколи.

5640. Савка Василя з с. Раделичі, Дрогобич, від Гузик Івана.

5641. Віцк Марії з с. Завадова, Стрий, від Віцк Якова.

5643. Бурчак Антона від Бурчак Степана з с. Липовиці, Перемишляни.

5644. Душенко Антона з с. Городок Ягайл. від Левкович Романа.

5645. Лисейко Катерини з с. Лінинка Мала, Старий Самбір, від Лисейко Насті.

5646. Шваник Федора і Анни з с. Лисковате, Добромиль, від Космик Степанії.

5647. Опар Анни від Опар Дмитра з с. Стяжниця, Санік.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення **пощукувань родини і знайомих різних скитальників** було помішене у „Свободі" **безплатно,** хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне,** то хай **разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1½ цаля в одній колюмні, коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 27. лютого 1947 року померла в 53. році життя

АЛЕКСАНДРА ОСТАШЕВСЬКА,

членниця Тов. ім. Івана Франка, від. 271 У. Н. Союзу в Елмайра, Н. Й.

Покійна походила з села Карів, повіт Рава Руська, Західна Україна. Оставила в смутку мужа і 2 дочки та сина.

Похорон відбувся 1. березня з укр. катол. церкви св. О. Николая на парохіяльний цвинтар. — В. Їй П.!

Г. Левуш, секр.

Дня 28. лютого 1947 року помер у 56. році життя

ІВАН КОТЕЛЕЦЬ,

довголітній член відділу 304 У. Н. Союзу в Бофало, Н. Й.

Покійний походив з Орехова, повіт Сянік. Полишив у смутку жену Марію, синів Михайла і Теодора, шваґра Миколу Гнатик і одну внучку. — В. Й. П.!

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудуться 9. березня в годині 12:30 пополудні, в Домі Відділів У. Н. Союзу, 845 Н. Вестерн Еве. Просимо членів прийти на час. — За уряд: Г. Бобик, предс.; М. Фединський, кас.; В. Пилипів, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 9. березня, в год. 1. пополудні під ч. 2965 Карпендер ул. Просимо членів о приявність. — П. Андрушків, секр.

ЛУДЛОВ, МАСС. — Тов. ім. Івана Франка, від. 253, повідомляє всіх членів і членкиць, що квартальні збори відбудуться в неділю, 9. березня, в годині 2. пополудні. Кожний член є обовязаний прийти на ці збори, бо є важні справи до вирішення. — За уряд: П. Павлів, предс.; М. Пукіш, кас.; Д. Харко, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. — Отсим подаємо до відома членам і членицям Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94, що звичайні збори відбудуться в неділю, 9. березня, в годині 1:30 пополудні, в салі де звичайно. Напоминаємо всіх членів, щоби були троха більше активні та приходили на збори і платили свою належитість до Союзу і Тов., бо як прочитаєте виказ суспендованих членів що місяця, то троха сумно виглядає, як для вас члени, так і уряду. Але уряд мусить те зробити, бо цего вимагає Тов. статут. Ви, шановні члени, стоїте в інших асекураціях, то як приходить агент на 1. кожного місяця, то гроші є вже на столі. А як прийде наш секретар фін., то ка ете йому прийти тоді а тоді і секретар прийде, шукає за вами, але ані вас ні грошей нема. Чи це добр для вас і для організації? Ми урядники думаємо, що ні. Тому просимо вашої коопраціі, платіть вкладки і приходіть на збори. — За уряд: А. Патра, рек. секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. — Тов. Галицька Січ, від. 207, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 9. березня. Присимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важна справа до вирішення. Член, котрий не явиться на збори і не заплатить своєї вкладки, буде суспендований. — За уряд: В. Годимо, предс.; Я. Романюк, кас.; М. Рева, секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо членів Бр. св. Петра й Павла, від. 338, що місячні збори відбудуться в неділю, 9. березня, в год. 2. пополудні, в українській гали, 213 Скунмекер ул. річ 2 вуд. Просимо всіх членів прийти і заплатити свої місячні вкладки. — За уряд: М. Коваль, предс.; М. Куць, секр.-кас.

ТИММИНС, ОНТ. — Подаємо до відома, що на зборах відділу 456, що відбулись 12. січня, вибрано такий уряд на 1947 рік: М. Пацпіі, гол.; І. Божек, заст.; В. Воркивич, секр.; М. Мельник, кас.; А. Божик, К. Гуляс, К. Могилюк, опік. хорих; П. Малий, П. Могилюк, контр. Відділовим лікарем остався С. Дзисол. — В. Воркивич, секр.

ПОШУКУЮТЬ

РОМАНА КОРІНКЕВИЧ з Білого Каменя пошукує **Стефан з Юркевичів Кінаш. ОСИПА ГАПАНОВИЧ** з Тернопільщини *пошукує* **Василь Кінаш.** По адреси прошу написати до:
СТЕПАН БОДНАРЧУК
1368 — 3 Ave., New York 21, N. Y.

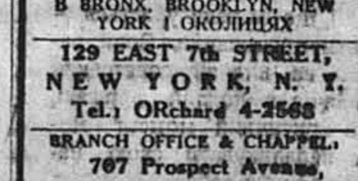
РОМАН ГРИГОРІЙ, син Федя, з Перемишля, пошукує своїх вуйків **ДОЛЕМБІВ** з Храмлич. Писати:
ROMAN HRYHORI,
Gaalar o Harz
Franken Bergerstr. 23
British Zone, Deutschland.

ПЕТРО ЦІПАЛО,
син Павла Ціпало, внук Анни Очич, пошукує тіток:
КСЕНЮ, НАСТЮ І ДЖУЛІЮ,
котрі замешкували в Ню Йорку і в Дітройт. Хто знав би про них, або вони самі, прошу зголоситися на адресу:
PETER MUCHNIJ
7488 Grentwood, Detroit 12, Mich.

ЯЦКА БУРКО Й ФЕДЯ ТОЛОХ із села Бутини, повіт Жовква, які живуть у Ню Йорку, пошукує **СТЕФАН ГРАБАР.** Просить їх самих, або хто знає про них, написати до:
FRANK GROMADZKY,
332 So. Washington Street,
Herkimer, N. Y.

ТАРЗАН ч. 1550. Дитина в небезпеці.

Коли петля осадовилася на скелі, Тарзан зашморгнув її сильно.

Опісля всією силою своїх велетенських рамен він нагинав вершок дерева до протилежної скелі.

Коли вже Тарзан нагнув вершок дерева, Мугат закликав нервово і показав угору.

Малпочоловік глянув угору саме тоді, коли малпочка опустила скелю і почала летіти в сторону Тарзана.